

УДК 78.071.1

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fhi.2024.25.4541>

МУЗИЧНО-НАУКОВА СПАДЩИНА ОЛЕКСАНДРА КОЗАРЕНКА (1963–2023)

Олексій МИРОВСЬКИЙ

Львівський національний університет імені Івана Франка
катедра новітньої історії України імені Михайла Грушевського
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна
e-mail: oam2016@ukr.net
ORCID ID: 0009-0008-0026-5806

У статті розглянуто та проаналізовано життєвий і творчий шлях відомого українського композитора, піаніста та музикознавця, декана факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (2011–2015 рр.) Олександра Володимировича Козаренка. Здійснено огляд його наукової та музичної діяльності, досліджено напрямки у яких він творив: симфонічна, фортепіанна й камерна музика, духовні твори, музичний театр. З'ясовано генезу української національної музичної мови та узагальнено теоретичні концепції вченого у галузі музикології. Показано досягнення митця у розвитку сучасного українського музикознавства, висвітлено здобуток вченого у контексті українського націєтворення кінця XX – початку XXI ст., окреслено його вплив на історичні та культурні процеси в Україні та за її межами задля утвердження національної культури в світовому вимірі.

Ключові слова: музичне мистецтво, Олександр Козаренко, піаніст, композитор, камерно-ансамблевий інструменталізм.

Проголошення незалежної України сприяло бурхливому розвитку українського музичного мистецтва. Багато українських митців, зокрема вокалістів, інструменталістів, композиторів та музикознавців змогли розкрити свої таланти.

Вагомий внесок в розвиток українського музичного мистецтва здійснив доктор мистецтвознавства, декан факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, професор Українського вільного університету в Мюнхені, заслужений діяч мистецтв України Олександр Володимирович Козаренко.

Наукова розвідка є своєрідною даниною пам'яті О. Козаренку й має на меті прослідкувати його життєвий шлях, висвітлити основні аспекти його наукової та музичної спадщини, а також показати його досягнення в розвитку українського музичного мистецтва.

Окремі аспекти творчості О. Козаренка, передусім мистецтвознавчі, досліджували Ольга Коменда¹, Стефанія Павлишин², Олена Чекан³, Наталія Швець-Савицька⁴.

¹ Ольга Коменда, “Жанрово-інтонаційні джерела тематизму Олександра Козаренка: процес формування творчої індивідуальності,” *Музикознавчі студії інституту мистецтв Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної*

Народився майбутній композитор 24 серпня 1963 р. у м. Коломия Івано-Франківської області. Його батько був інженером, а мати – вчителькою початкових класів. Навчаючись у школі, юнак любив грати на фортепіано. “Деся приблизно у сьомому класі”, – пригадував він, – “я вперше спробував займатися, не відходячи від інструменту, вісім годин. Але тато, ідучи на роботу, бачив, що я вже займаюся, а, повернувшись з роботи, – що я ще займаюся, насварив мене, бо переживав, за моє здоров’я”⁵.

О. Козаренко закінчив Коломийську музичну школу № 1 імені Анатолія Кос-Анатольського у 1978 р., про яку згадував: “Я вчився як піаніст і моєю першою вчителькою була універсальна особистість. Це була випускниця Вищого музичного інституту класу професора Василя Барвінського як піаністка, а також Лідії Улуханової як вокалістка – Романна Володимирівна Вогнесович (за чоловіком Клапущак). Вона володіла рідкісним “вердієвським” голосом. Як першокурсник я не міг цього пізнати, але вже потім, з того репертуару, який вона співала, я зрозумів якого рівня це була співачка”⁶. Саме Р. Вогнесович зуміла закласти підвалини професійного піанізму, який допоміг О. Козаренку вступити у Львівське музичне училище, де він навчався у класі фортепіано в Євгенії Агроскіної, надалі вступив до Київської консерваторії, яку закінчив як піаніст (у класі Всеволода Воробйова), композитор (у класі Мирослава Скорика) і музикознавець (у класі Івана Ляшенка). Під впливом викладачів сформувалися творчі настановлення митця, його художні вияви до піанізму та постійна увага до української фортепіанної музики.

На початку 1990-х років музиканти відчували свободу творчого виявлення, якої не було в радянський час. Популярність О. Козаренко отримує завдяки можливості видавати власні твори, адже в цей час з’являється багато конкурсів і фестивалів, у яких митці можуть продемонструвати свої твори не боячись

академії України імені П. І. Чайковського, №9, (2012): 201–231; Ольга Коменда, “Концентрований і розосереджений види тематизму у камерній творчості Олександра Козаренка,” *Яровиця*, № 1, (2013): 7–12; Ольга Коменда, “Олександр Козаренко – піаніст: генеза виконавського стилю,” *Музикознавчі студії Інституту мистецтв СХУ імені Лесі Українки та НМАУ ім. П. І. Чайковського*, № 11, (2013): 43–72; Ольга Коменда, *Олександр Козаренко – піаніст, композитор, музикознавець*. (Луцьк: Вежа-Друк, 2017): 252.

² Стефанія Павлишин, “Композитори-лірики,” *Музика*, № 3, (1993): 3–4.

³ Олена Чекан, “Художній простір музичного твору: генеза та функціонування,” *Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. 17.00.03 Музичне мистецтво; НМАУ імені П. І. Чайковського* (1999): 187.

⁴ Наталія Швець-Савицька, “У сорокаліття композитора, п’яніста і музиколога Олександра Козаренка,” *Наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка*, № 10, (2005): 360–365.

⁵ Софія Іванова, “Олександр Козаренко: розмова з ювіляром,” *Збруч*, 26 серпня 2013, отримано доступ 14 березня 2024, <http://zbruc.eu/node/11971>.

⁶ Ольга Коменда, “Олександр Козаренко – піаніст: генеза виконавського стилю,” *Музикознавчі студії Інституту мистецтв СХУ імені Лесі Українки та НМАУ ім. П. І. Чайковського*, №11, (2013): 45.

цензури (фестивалі “Київ-Музик-Фест”, “Віртуози”, “Контрасти”). Тому молода генерація мала тут беззаперечну перевагу, оскільки більшість із них “уже не була чи майже не була скута старими догмами тоталітарного диктату”⁷.

Значний вплив на творчість О. Козаренка мав театр. Він співпрацював із багатьма театрами України: Львівським театром ім. М. Заньковецької, Львівським театром ім. Ю. Дрогобича, Ніжинським театром ім. М. Коцюбинського, Коломийським театром ім. І. Озаркевича⁸. В цей час з’являються його композиції до понад п’ятдесяти вистав різних стилів і національних шкіл, вимоги до музики обумовлювалися традиціями різних театрів й сценічними концепціями досить відмінних за своїми художніми переконаннями режисерів⁹. Насамперед варто звернути увагу на музику до вистав “За двома зайцями” (Ніжинський театр ім. М. Коцюбинського), “Принцеса і свинопас” (Львівський театр ім. Ю. Дрогобича), “Сто тисяч” (Коломийський театр ім. І. Озаркевича), “Івасик Телесик” (Львівський театр ім. М. Заньковецької) тощо¹⁰.

Ключове значення у формуванні творчого світогляду О. Козаренка відіграли міста Коломия, Львів та Київ. Про них він писав: “Львів – дуже авангардний, дуже модерний. Може занадто самозакоханий, а це вже певна проблема (хай львів’яни вибачать мені цей акцент). Київ відрізняється більшою динамічністю в моделях сприйняття і розуміння самого себе. І через це він є креативнішим. У ньому значно менше самолюбівання та нарцисизму, притаманних Львову”¹¹. Пізніше О. Козаренко в одному з інтерв’ю щодо цього згадував ще й таке: “Нині Львів зовсім інший. Він щодень стає настільки приємним і чарівним, що я зараз поволені починаю пускати його у своє серце. А Львів, здається, починає пускати мене до себе. Хоча скажу відверто, що я себе львів’янином ніколи не буду відчувати, я себе відчуваю все ж таки коломиянином”¹². Ці слова О. Козаренка надалі чітко прослідковуються у його науковій та музичній творчості, у якій поєдналися його мистецький універсалізм із етнохарактерними рисами цих регіонів.

Із студентських років О. Козаренко заявив про себе насамперед як піаніст. Тоді ж розпочав активну концертну діяльність, виступаючи і в Україні, і за кордоном. Окрему увагу він звертав на виконання фортепіанних творів

⁷ Богдан Сюта, “Українська музика молодшої генерації композиторів,” *Музична україніка*, 12.06.2004, отримано доступ 12 лютого 2024, http://www.musica-ukrainica.odessa.ua/_a-syuta-youngukrcomp.html.

⁸ “Цікаві люди. Олександр Козаренко,” *Приватне підприємство Телерадіокомпанія НТК*, 13 грудня 2021, отримано доступ 21 березня 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=AyQr9au8vhY>.

⁹ Любов Кияновська, *Українська музична культура*. (Львів: Тріада плюс, 2009), 327.

¹⁰ Олександр Козаренко: *Недочитана партитура життя... Спогади про миття* / упоряд. Ганна Карась. (Івано-Франківськ : Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника, 2023), 10.

¹¹ Олена Лань, “Олександр Козаренко: На жаль, Львів мене не сприйняв. Можливо, я сам у цьому винен...,” *Високий замок*, № 210, (2005): 9.

¹² Софія Іванова, “Олександр Козаренко: розмова з ювіляром,” *Збруч*, 26 серпня 2013, отримано доступ 14 березня 2024, <http://zbruc.eu/node/11971>.

М. Лисенка та української музики ХХ ст. З його спогадів дізнаємося: “Коли я відкрив Лисенка фортепіанну сонату, яку ніхто не грав, і я її ніколи не чув, я побачив, якого класу, по-перше, це піанізм, по-друге, я побачив, яка інтертекстуальна гра наповнює цей текст, наскільки він модерний по мисленню, тобто ми Лисенка сміло можемо називати передмодерністом. Він передбачив ідеї організації музичного тексту з готових блоків. Це для мене ясно, як божий день. І що цікаво. Воно ясно і для західного слухача, тому що я з цим Лисенком об’їхав цілу Німеччину, я його грав в Польщі, я його грав в Сполучених Штатах Америки, і коли до мене підходили люди, які вперше почули в такому обсязі музику Лисенка, вони казали: ” Боже, яка це освічена людина: він знав і Сен-Санса, і Гріга, і Шопена ” все це ми чуємо в цій музиці, і разом з тим ми чуємо, що це Лисенко. Що це не є компіляція, це не є епігон, а це є людина, яка вийшла на якісно новий рівень у розумінні організації музичного тексту”¹³. Щодо виконання творів М. Лисенка О. Козаренком музикознавець Ірина Строй зазначала: “Інтелектуальна вивіреність звукотворення, спрямованого на віднайдення адекватної національному звуковому ідеалу етнонаціональної артикуляції ” інтонування, поєднуючись у виконавській манері Козаренка з емоційною наснагою, граничною внутрішньою експресією і свободою, надавали гри чогось надзвичайного, якогось Євшан-зілля”¹⁴.

Упродовж свого творчого шляху О. Козаренко виступав разом із відомими українськими вокалістами – Володимиром Ігнатенком, Валерієм Буймістром, Людмилою Давимукою¹⁵, а також в ансамблі зі скрипалькою Лідією Остапівною Шутко – народною артисткою України, професоркою Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, лауреаткою міжнародних конкурсів імені Йоганна Себастьяна Баха, Петра Чайковського, Яна Сібеліуса, першою виконавицею творів Станіслава Людкевича, Анатолія Кос-Анатольського, Мирослава Скорика, Віктора Камінського та цілої плеяди львівських композиторів.

Композиторська діяльність О. Козаренка проявилася у різних жанрах, стилях та напрямках: мелодрама, опера, балет, ораторія, кантата. Митець є яскравим представником постмодернізму, синтезує стильові елементи різних епох і напрямків, зокрема бароко та романтизму¹⁶. Під час навчання у Київській консерваторії професор Іван Федорович Ляшенко запитав його: “Молодий

¹³ Ольга Коменда, “Олександр Козаренко – піаніст: генеза виконавського стилю,” *Музикознавчі студії Інституту мистецтв СХУ імені Лесі Українки та НМАУ ім. П. І. Чайковського*, № 11, (2013): 45.

¹⁴ Ірина Строй, “Простір Таїни: Олександр Козаренко грає музику Лисенка,” *Поступ*, № 18, (2003): 5.

¹⁵ Ольга Коменда, *Олександр Козаренко – піаніст, композитор, музикознавець*. (Луцьк: Вежа-Друк, 2017), 7.

¹⁶ Ігор Глібовицький, “IN MEMORIAM Олександра Козаренка,” *Галичина*, 20 квітня–4 травня, (2023): 2.

чоловіче, а чи не хотіли б Ви займатися музикознавством?” Який із мене музикознавець? Із Коломиї приїхав... Але почав займатися у Ляшенка, захистив одну дисертацію, потім другу. Ось так я прийшов туди, де є зараз. Не ми вибираємо – нас вибирають, я у цьому глибоко переконаний. Але знаю також, що коли ти якусь стежечку топчеш, то маєш набратися терпіння. Адже результат приходить не одразу”¹⁷.

Музикознавча спадщина О. Козаренка значно вплинула на становлення та розвиток української національної музичної культури. Його твори емоційні, колоритні й неординарні. У них композитор трансформує гуцульські фольклорні інтонації та моделі українського бароко, поєднуючи їх з гостро-експресивними засобами сучасних гармонії та оркестру. Мистецька спадщина О. Козаренка входить до репертуару провідних колективів та виконавців України, звучать у багатьох країнах світу¹⁸. Найвідомішими серед них є: опера “Час покаєння” – лібрето Сергія Ступака за віршами українських поетів XVII–XVIII ст.; мелодрама “Орестея” для читця та інструментального ансамблю; фортепіанний цикл “Писанки”; “Чакона” для симфонічного оркестру; “Concerto Ruteno” для камерного ансамблю; балет “Дон-Жуан з Коломиї” за мотивами творів Леопольда фон Захер-Мазоха¹⁹.

Окремою лінією в творчості О. Козаренка є літургічні та паралітургічні твори. До літургічних творів належать: “Острозький триптих” для хору, який об’єднує Кондак “Возбранной Воєводи”; псалом “Блажен муж” та задостойник “О Тебї радується”; Літургія Св. Іванна Золотоустого (“Різдвяна” літургія, Літургія Слова) для хору та солістів. До паралітургічних творів належать: “Ірмологіон”, для струнних, який є однією з перших спробою опрацювання давніх церковних молитвоспівів; “Чотири молебні пісні до Діви Марії” для солістів, жіночого хору та оркестру, засновані на паралітургічних богородичних піснях, що походять із Пряшівщини (Словаччина), а їх тематизм цікавий, передовсім, як зразок музичних культур пограниччя; “Страсті Господа Нашого Ісуса Христа” – ораторія для читця, солістів, хору і камерного ансамблю, написана в рік 400-ліття Берестейської унії й є спробою створення національного відповідника західному пасіону через поєднання східної та західної музичних традицій²⁰.

¹⁷ Валентина Кулик, “Олександр Козаренко: ...ми повинні радіти кожній сторінці нашого проживання на цьому світі,” *Музика: український інтернет-журнал*, 2 грудня 2020, отримано доступ 16 березня 2024, <http://mus.art.co.ua/oleksandr-kozarenko-my-povynni-radity-kozhniy-storints-nashoho-prozhyvannia-na-ts-omu-sviti/>.

¹⁸ Наталія Кашкадамова, “Козаренко Олександр Володимирович,” *Енциклопедія сучасної України*, 23 січня 2024, отримано доступ 15 березня 2024, <https://esu.com.ua/article-9218>.

¹⁹ Олексій Мировський, *Українська та зарубіжна музичні літератури*. (Львів: Сполом, 2022), 174.

²⁰ “Презентація компакт-диску “Архиєрейської Божественної Літургії для хору та оркестру”, *Український католицький університет (офіційний сайт)*, 30 серпня 2005, отримано доступ 11 березня 2024, <https://ucu.edu.ua/events/prezentatsiya-kompakt-dysku-arhyjerejskoji-bozhestvennoji-liturgiji-dlya-horu-ta-orkestru>.

Насамперед у завоюванні композиторської техніки митця цікавила не самодостатня виразність авангардової творчої “технології”, а можливість висловлення з її допомогою цікавої символіки. Композитор у жорстких модерних рамках перекидає арки до біблійних, античних, фольклорних образів, будить яскраві сюжетно-картинні асоціації²¹.

У 1993 р. О. Козаренко захистив кандидатську дисертацію “Микола Віталійович Лисенко як основоположник української національної музичної мови”, а в 2001 р. – докторську роботу на тему: “Феномен української національної музичної мови: Генеза та сучасні тенденції розвитку”²², яка відобразилася у його монографії “Феномен української національної музичної мови”²³. У ній особливу увагу він звертав на українську національну характерність та самоідентичність в музиці, а також узагальнив теоретичні розробки з проблематики комунікативних властивостей музики й показав важливість врахування національної своєрідності у становленні музично-семіотичних систем, формуванні семантики знаку, адекватного розуміння тексту. Окремо О. Козаренко простежив генезу української національної музичної мови в контексті діалогу культур від початкових етапів музичного семіозу до сьогодення та виявив специфіку синтезуючих особливостей у жанрі церковної музики, зокрема у творчості М. Лисенка, а також діячів галицької композиторської школи. Значна увага в його дослідженні звернена на сучасні музично-семіотичні процеси, що з’явилися в першій третині ХХ ст., зазнали специфічних мутацій в часи тоталітаризму, оригінально виявилися в контексті постмодернізму. Семіотичний аспект дослідження О. Козаренком музично-історичного процесу дозволив по-новому оцінити роль українських композиторів-класиків – Миколи Лисенка, Левка Ревуцького, Бориса Лятошинського, а також творчість сучасних авторів – Євгена Станковича, Мирослава Скорика, Валентина Сильвестрова, Леоніда Грабовського. Дотичною до цієї роботи є його праця “Коломийка в просторі української культури” (написана в співавторстві з Сергієм Кудринцемким). У ній розглянуто різні аспекти побутування коломийки, проаналізовано рецепцію коломийки в українській фольклористиці, коломийку в національному письменництві, жанрово-стильовий канон бідермаєру, зокрема відзначається жанрова домінанта коломийки як “гуцульської музичної сецесії”, “коломийковий комплекс” в системі естетичних координат музичного модернізму²⁴.

²¹ Любова Кияновська, *Стильова еволюція галицької музичної культури ХІХ–ХХ ст.* (Тернопіль: Астон, 2000), 280.

²² Юрій Ясіновський, “Видатний митець і науковець Олександр Козаренко”, *Вісник НТШ*, №68, (2023): 161.

²³ Олександр Козаренко, *Феномен української музичної мови.* (Львів, 2000), 284.

²⁴ Олександр Козаренко, Сергій Кудринцевський, *Коломийка в просторі української культури.* (Коломия : Видавничо-поліграфічне товариство “Вік”, 2021), 146.

Життя О. Козаренка обірвалося у віці 59 років у Івано-Франківській міській лікарні через ускладнення від дифузної ковідної пневмонії²⁵. Про смерть композитора написав режисер Євген Лавренчук: “Сьогодні о 05:00 відійшла душа геніального українського композитора Олександра Козаренка. Останній раз ми бачилися з ним ще перед війною, коли саджали дерева на Алеї митців у Києві... Тоді ми сміялися, жартували, говорили всіма мовами, він смішно реагував, коли його оперу “П’єро мертвопетлює” я навмисно називав “П’єро – мертвий Петлюра”... Спи спокійно, друже, ти останній з могикан старої української інтелігентності”²⁶. У 2023 р. Коломийській філармонії офіційно присвоєно ім’я Олександра Козаренка²⁷. На похороні композитора тодішній декан факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка Майя Гарбузюк назвала його “лицарем української музики”²⁸.

Особистість професора О. Козаренка залишила в українській музичній культурі свій вагомий слід піаніста, композитора й музикознавця. Його життєтворчу діяльність влучно підсумував доктор мистецтвознавства Юрій Чекан. Зокрема він зазначив, що О. Козаренко залишається романтиком, “адже трагічне світовідчуття, мініатюризм, роздвоєність, інтерес до внутрішнього світу, міцна опора на фольклор – риси явно романтичні”, але з іншого боку, “у технічному арсеналі композитора – всі досягнення ХХ століття – від алеаторики до мінімалізму; світовідчуття його зумовлене нашим часом; серед найважливіших ознак його стилю – філігранна робота за найрізноманітнішими моделями – від фольклорних, романтичних – до попсово-масових... Звідси – логіка й конструктивність мислення, що приховуються за зовні імпровізаційними, емоційно бурхливими звучаннями. Така дистанційованість від моделі додає музиці Олександра Козаренка ще одного смислового обертона – іронічного відсторонення. А це вже – риса тільки нашого часу”²⁹.

Отже, О. Козаренко був одночасно виконавцем, композитором, дослідником музики, педагогом та менеджером. Прослідковуючи генезу його творчості можна стверджувати про домінування у ній фортепіанного та камерного жанрів,

²⁵ Поліна Горlach, “Композитор Олександр Козаренко помер від ковідної пневмонії у віці 59 років,” *Суспільне. Культура*, 21 березня 2023, отримано доступ 10 лютого 2024, <https://suspilne.media/culture/420729-kompozitor-oleksandr-kozarenko-pomer-vid-kovidnoi-pnevmonii-u-vici-59-rokiv/>.

²⁶ Марія Кабацій, “Помер український композитор Олександр Козаренко,” *Українська правда*, 21 березня 2023, отримано доступ 1 березня 2024, <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/03/21/253437/>.

²⁷ Уляна Мокринчук, “У Коломиї філармонію назвали іменем видатного композитора,” *Firtka*, 20 квітня 2023, отримано доступ 16 березня 2024, <https://firtka.if.ua/blog/view/u-kolomiyi-filarmoniiu-nazvali-imenem-vidatnogo-kompozitora>.

²⁸ “У Коломиї попрощалися з Олександром Козаренком,” *Приватне підприємство Телерадіокомпанія НТК*, 23 березня 2023, отримано доступ 14 березня 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=H5lduXF070k>.

²⁹ Юрій Чекан, “Музичний світ Олександра Козаренка”, *Музика*, №3, (1996): 15.

серед яких більшість творів є зорієнтовані на виявлення національних етнохарактерних рис: кантів та псалмів, дум та голосінь, ліричної пісні та пісні-романсу, карпатських інструментальних награвань та знаків української музики нового часу, у яких він продовжив музикознавчі напрямки, які започаткували Б. Лятошинський, С. Людкевич і М. Скорик. Зазначені риси діяльності О. Козаренка сформували структуру його універсальної творчої особистості, він зумів поєднати елементи театралізації, некласичну організацію тексту композицій та мелодичність як принцип мислення, які разом з бароковими моделями митця принесли в українську музику неповторну атмосферу, яка й сьогодні зачаровує мільйони слухачів.

MUSICAL AND SCIENTIFIC HERITAGE OF OLEKSANDR KOZARENKO (1963–2023)

Oleksiy MYROVSKIY

Ivan Franko National University of Lviv
Mykhailo Hrushevskiy Department of Contemporary History of Ukraine
1, Universytetska str. 79000, Lviv, Ukraine
e-mail: oam2016@ukr.net
ORCID ID: 0009-0008-0026-5806

The article presents a comprehensive examination and detailed analysis of the life, career, and creative output of Oleksandr Kozarenko (1963–2023), a renowned Ukrainian composer, pianist, musicologist, and former Dean of the Faculty of Culture and Arts at the Ivan Franko National University of Lviv. In addition to being a prominent figure in Ukrainian academic and cultural circles, Kozarenko was a multifaceted artist whose work encompassed a broad spectrum of musical and scholarly activities. The article delves deeply into his contributions to the field of musicology and provides an overview of his extensive body of work, which includes symphonic compositions, piano and chamber music, spiritual and liturgical works, and his contributions to musical theater.

A detailed analysis of his scientific and musical activities is presented, shedding light on the multiple dimensions of his work. It offers insights into the various directions Kozarenko explored throughout his prolific career, ranging from symphonic and piano music to chamber music and spiritual creativity. Special attention is given to his engagement with musical theater, a medium through which he expressed his innovative and unique approach to Ukrainian cultural heritage. Furthermore, the article highlights his deep intellectual engagement with the genesis and evolution of the Ukrainian national musical language, providing an in-depth look at his theoretical contributions to the field of musicology. The author outlines Kozarenko's profound understanding of the connections between music and national identity, focusing on how his theoretical insights influenced the interpretation of Ukrainian music in a global context.

The article also examines the impact of key historical events on Kozarenko's work, most notably the proclamation of Ukraine's independence in 1991. It explores how this pivotal moment in Ukrainian history shaped the development of the country's musical art and Kozarenko's role in this process. The composer's artistic and intellectual journey is framed within the broader socio-political changes occurring in Ukraine during the late twentieth and early twenty-first centuries. Specific historical moments and personal experiences that influenced Kozarenko's creative output are discussed in detail, with an emphasis on how his work mirrored and contributed to the burgeoning Ukrainian cultural renaissance that followed independence.

Significant episodes from the life and career of Oleksandr Kozarenko are carefully documented, providing readers with a clear understanding of his most important achievements. The article highlights key works that defined his career and cemented his place as a central figure in the development of modern Ukrainian music. Kozarenko's influence on the cultural and artistic life of Ukraine is analyzed in depth, demonstrating how his compositions and scholarly writings impacted the nation's cultural landscape. The text also delves into his contributions to Ukrainian nation-building, particularly in terms of shaping a distinct national identity through music.

In the final sections of the article, the author reflects on Kozarenko's influence not only within Ukraine but also on an international scale. His efforts to promote Ukrainian national culture beyond the country's borders are discussed, with particular attention given to his role in elevating Ukrainian music to the global stage. The article underscores Kozarenko's lasting legacy in the field of modern Ukrainian musicology, as well as his broader influence on the cultural and historical processes of both Ukraine and the wider world. His work is positioned as a vital contribution to the establishment and recognition of Ukrainian national culture within the global cultural dimension, and his legacy is framed as a continuing influence on future generations of Ukrainian artists, scholars, and musicians.

Keywords: musical art, Oleksandr Kozarenko, pianist, composer, chamber and ensemble instrumentalism.

REFERENCES

- Ivanova, Sofiia. "Oleksandr Kozarenko: rozmova z yuviliarom," *Zbruch*, 26 serpnia 2013, otrymano dostup 14 bereznia 2024, <http://zbruc.eu/node/11971>. (in Ukrainian)
- Kabatsii, Mariia. "Pomer ukrainskyi kompozytor Oleksandr Kozarenko," *Ukrainska pravda*, 21 bereznia 2023, otrymano dostup 1 bereznia 2024, <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/03/21/253437/>. (in Ukrainian)
- Kashkadamova, Nataliia. "Kozarenko Oleksandr Volodymyrovych," *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy*, 23 sichnia 2024, otrymano dostup 15 bereznia 2024, <https://esu.com.ua/article-9218>. (in Ukrainian)
- Kyianovska, Liubov. *Stylova evoliutsiia halytskoi muzychnoi kultury XIX–XX st.* (Ternopil: Aston, 2000), 280. (in Ukrainian)
- Kyianovska, Liubov. *Ukrainska muzychna kultura.* (Lviv: Triada plus, 2009), 356. (in Ukrainian)
- Kozarenko, Oleksandr. *Fenomen ukrainskoi muzychnoi movy.* (Lviv, 2000), 284. (in Ukrainian)
- Kozarenko, Oleksandr. Kudrynetskyi Serhii, Kolomyika v prostori ukrainskoi kultury. (Kolomyia: Vydavnycho-polihrafichne tovarystvo "Vik", 2021). 146. (in Ukrainian)
- Komenda, Olha. "Zhanrovo-intonatsiini dzhherela tematyizmu Oleksandra Kozarenka: protses formuvannia tvorchoi individualnosti," *Muzykoznavchi studii instytutu mystetstv Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky ta Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho*, № 9, (2012): 201–231. (in Ukrainian)
- Komenda, Olha. "Kontsentrovanyi i rozoseredzhenyi vydy tematyizmu u kamernii tvorchosti Oleksandra Kozarenka," *Yarovytsia*, № 1, (2013): 7–12. (in Ukrainian)
- Komenda, Olha. "Oleksandr Kozarenko " pianist: heneza vykonavskoho stylu," *Muzykoznavchi studii Instytutu mystetstv SNU imeni Lesi Ukrainky ta NMAU im. P. I. Chaikovskoho*, № 11, (2013): 43–72. (in Ukrainian)
- Komenda, Olha. *Oleksandr Kozarenko – pianist, kompozytor, muzykoznavets.* (Lutsk: Vezha-Druk, 2017): 252. (in Ukrainian)
- Kulyk, Valentyna. "Oleksandr Kozarenko: ...my povynni radity kozhnii storintsi nashoho prozhyvannia na tsomu sviti," *Muzyka: ukrainskyi internet-zhurnal*, 2 hrudnia 2020,

- otrymano dostup 16 bereznia 2024, <http://mus.art.co.ua/oleksandr-kozarenko-my-povynni-radity-kozhnyi-storintsi-nashoho-prozhyvannia-na-ts-omu-sviti/>. (in Ukrainian)
- Lan, Olena. "Oleksandr Kozarenko: Na zhal, Lviv mene ne spryniav. Mozhlyvo, ya sam u tsomu vynen...", *Vysokyi zamok*, № 210, (2005): 9. (in Ukrainian)
- Myrovskiy, Oleksii. *Ukrainska ta zarubizhna muzychni literatury*. (Lviv: Spolom, 2022), 174. (in Ukrainian)
- Mokrynychuk, Uliana. "U Kolomyi filarmoniiu nazvaly imenem vydatnoho kompozytora," *Firtka*, 20 kvitnia 2023, otrymano dostup 16 bereznia 2024, <https://firtka.if.ua/blog/view/u-kolomyi-filarmoniiu-nazvali-imenem-vidatnogo-kompozitora>. (in Ukrainian)
- Oleksandr, Kozarenko: *Nedochytana partytura zhyttia... Spohady pro myttsia / uporiad*. Hanna Karas. (Ivano-Frankivsk : Prykarp. un-t im. V. Stefanyka, 2023), 352. (in Ukrainian)
- Pavlyshyn, Stefaniia. "Kompozytory-liryky," *Muzyka*, № 3, (1993): 3–4. (in Ukrainian)
- "Prezentatsiia kompakt-dysku "Arkhyiereiskoi Bozhestvennoi Liturhii dlia khoru ta orkestru", *Ukrainskyi katolytskyi universytet (ofitsiinyi sait)*, 30 serpnia 2005, otrymano dostup 11 bereznia 2024, <https://ucu.edu.ua/events/prezentatsiya-kompakt-dysku-arhyierejskoji-bozhestvennoi-liturhiji-dlya-horu-ta-orkestru>. (in Ukrainian)
- Hlibovytskyi, Ihor. "IN MEMORIAM Oleksandra Kozarenka," *Halychyna*, 20 kvitnia – 4 travnia, (2023): 2. (in Ukrainian)
- Horlach, Polina. "Kompozytor Oleksandr Kozarenko pomer vid kovidnoi pnevmonii u vitsi 59 rokiv," *Suspilne. Kultura*, 21 bereznia 2023, otrymano dostup 10 liutoho 2024, <https://suspilne.media/culture/420729-kompozitor-oleksandr-kozarenko-pomer-vid-kovidnoi-pnevmonii-u-vici-59-rokiv/>. (in Ukrainian)
- Stroi, Iryna. "Prostir Tainy: Oleksandr Kozarenko hraie muzyku Lysenka," *Postup*, 23 kvitnia, (2003): 5. (in Ukrainian)
- Siuta, Bohdan. "Ukrainska muzyka molodshoi heneratsii kompozytoriv," *Muzychna ukrainika*, 12.06.2004, otrymano dostup 12 liutoho 2024, http://www.musica-ukrainica.odessa.ua/_a-syuta-youngukrcomp.html. (in Ukrainian)
- "U Kolomyi poproshchalysia z Oleksandrom Kozarenkom," *Pryvatne pidpriemstvo Teleradiokompaniia NTK*, 23 bereznia 2023, otrymano dostup 14 bereznia 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=H5lduXF070k>. (in Ukrainian)
- "Tsikavi liudy. Oleksandr Kozarenko," *Pryvatne pidpriemstvo Teleradiokompaniia NTK*, 13 hrudnia 2021, otrymano dostup 21 bereznia 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=AyQr9au8vhY>. (in Ukrainian)
- Chekan, Olena. "Khudozhnii prostir muzychnoho tvor: heneza ta funktsionuvannia," *Dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata mystetstvoznavstva*. – 17.00.03 "Muzychne mystetstvo; NMAU imeni P. I. Chaikovskoho (1999): 187. (in Ukrainian)
- Chekan, Yurii. "Muzychnyi svit Oleksandra Kozarenka", *Muzyka*, № 3, (1996): 15. (in Ukrainian)
- Shvets-Savytska, Nataliia. "U sorokalittia kompozytora, pianista i muzykoloha Oleksandra Kozarenka," *Naukovi zbirky LDMA im. M. Lysenka*, № 10, (2005): 360–365. (in Ukrainian)
- Yasinovskiy, Yurii, "Vydatnyi mytets i naukovec Oleksandr Kozarenko", *Visnyk NTSh*, № 68, (2023): 161–162. (in Ukrainian)

